

Monumentenblad

Gemeentelijk monument overeenkomstig Erfgoedverordening 2010.

Datum aanwijzingsbesluit : 05-01-2016

Energiecentrale TR

Architect : Philips Bouwbureau Bouwjaar : 1951

Adres : Beukenlaan Coördinaten : x = 159572,910
Kadastrale situering : Strijp C 5914, Strijp C 5915 y = 384487,106
(voor 6 januari 2016: Strijp C 5625)

Redengevende omschrijving gemeentelijk monument

Architectuurwaarden

Het huidige gebouwcomplex is een stelsel van vier bouwluchamen die overeenkomstig hun functie in het geheel zijn geplaatst. Vanaf de Zwaanstraat is de opbouw van het complex af te lezen. Het hoge smalle gebouw heeft in beide gevels een opgaande en bovenin een liggende strook met kleine ramen. Hierachter

bevond zich het verticale en horizontale kolentransport. Achter de hoge ramen aan de zuidzijde waren de bunkers en stortkokers opgesteld die de stookketels met kolen vulden. Dit hoge gebouw is opgetrokken als een betonnen skeletbouw die opgevuld is met lichtgele baksteen. De zone aan de westelijke kant met het verticale kolentransport is trapeziumvormig in plattegrond. Noordelijk aan dit hoge maar zeer ondiepe gebouw staat het vijf-laagse ketelhuis, in stalen vakwerk opgetrokken. Daarin zijn smalle en hoge ramen, gevat in geel metselwerk voorzien. Hier weer noordelijk aansluitend staan twee

tachtig meter hoge schoorstenen waar de stoom kon ontsnappen. Deze zijn in rode baksteen opgetrokken. Zuidelijk voor het hoge gebouwdeel staat een drielaagse vlakke turbinehal. De muren hiervan zijn opgetrokken uit rode baksteen en een glazen rondom lopende vliesgevel. Hiervoor staat nog een op pylonen liggende leidingstraat. Deze laatste is niet beschermd.

Het complex is gefaseerd ontstaan. In 1953 werd een schoorsteen gebouwd met een kolentransportgebouw van twee traveeën. Dit werd in 1956 en 1960 twee keer uitgebreid met twee traveeën waarbij de lage achter- en voorbouw daarbij dienovereenkomstig werd vergroot. In 1970 werd de turbinehal oostelijk uitgebreid. Al deze uitbreidingen werden geheel in de oorspronkelijke stijl voltrokken. De bouwwijze is een hybride samenstelling van betonnen skeletbouw, stalen vakwerken, metselwerk en een interieur uit stalen elementen. Alle kozijnen en ramen zijn met stalen profielen gemaakt.

De functionele ordening van de bouwluchamen in opeenvolgende richting, de tekening op die volumes van bouwstructuur en raamopeningen, de ramen in aaneengesloten vlakken, hoge en kleine ramen, de invulling ervan met kleine ruiten brengen de hoge architectuurhistorische waarde op. De technische installaties aan de binnenzijde worden niet beschermd.

Stedenbouwkundige waarden

De bouwrichting van de centrale TR en daarmee Strijp-T werd bepaald door de spoorlijnen, die zorgden voor aanvoer van kolen. Het uitgebreide voorterrein, dat voor busvervoer en personeeltransport diende, verenigt op deze manier TR (en daarachter Strijp T) met de kolossale orde van de op poten gezette Beukenlaan (en daarachter Strijp S). Dit staat in scherp contrast met de woonbebouwing van de Schootsestraat en Zwaanstraat, een kleinschalige woonomgeving op menselijk schaal. De expansie van Philips en daarmee zijn uitbreiding van Strijp S naar Strijp T, krijgt hier stedenbouwkundig vorm door die verhoogde Beukenlaan, de grote gebouwen van TR en Veemgebouw en de arbeidershuizen.

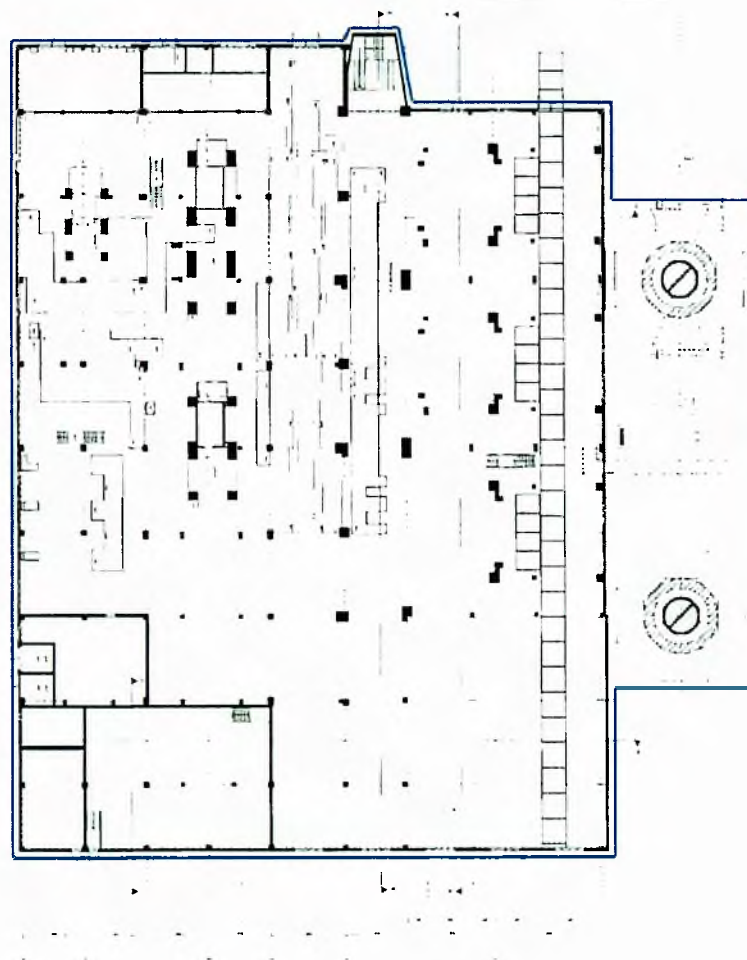
Rijdsend over de verhoogde Beukenlaan is de stedenbouwkundige waarde van gebouw en omgeving pas op waarde te schatten. Het architectonische beeld van utilitaire esthetiek wordt uitgedrukt in de brede ligging aan een ruim, open en deels groen voorterrein. Daarmee verkrijgt de grote stedenbouwkundige ruimte

rondom het "Strijps Bultje" zijn contrastrijke karakteristiek en stadshistorische markering en het Strijp T complex een waardige, zelfs monumentale aankondiging.

Cultuurhistorische waarden

In de loop van de vijftiger jaren ontstond dit bouwwerk TR (in Philips codering) voor de elektriciteitsbehoefte van Philips. Deze centrale is een ontwerp van de Afdeling "Technische Bedrijven" van Philips. De constructies zijn ontworpen door "Hollandse Beton Maatschappij" HBM, Den Haag, de technische installaties en de turbines zijn van "Stork Hengelo". Het ontwerp van het Philips Bouwbureau uit 1951, is het symbool van de stormachtige ontwikkeling die het Philipsbedrijf rond 1950 heeft doorgemaakt. De televisie gaat massaal geproduceerd worden en daaruit ontstaat een geheel nieuwe loot aan het Philipsbedrijf. Alle gebouwen in Strijp-T waren ondersteunend aan deze productie (eigen energievoorziening, glaslaboratorium, proeffabriek voor televisies, papierfabriek, machinefabriek, kantoren, watervoorziening e.d.)

Omvang gemeentelijk monument

Plattegrond 2009

Blaue lijn: omvang van het beschermde monument inclusief uitstekende bouwonderdelen